

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МОРЯКІВ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Огородник Н. Є.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови в судновій енергетиці
Херсонська державна морська академія
м. Херсон, Україна*

У торговельному судноплаванні, як і в багатьох інших галузях промисловості, інтелектуалізація праці стає все більш важливою. Вона передбачає впровадження та використання інформаційних технологій, автоматизації, штучного інтелекту та інших сучасних технологій для підвищення ефективності, точності та продуктивності праці. У контексті торгового судноплавання, на думку експертів, це може включати такі аспекти, як автоматизація управління ланцюгом поставок, системи моніторингу суден і обладнання, платформи електронного документообігу, планування та прогнозування штучного інтелекту, системи енергетичного менеджменту тощо.

З іншого боку, всі прогресивні інновації у сфері інтелектуального суднового обладнання (цифровізація та сенсорні технології, хмарні та мережеві технології) штовхають судноплавну галузь до інтелектуалізації суднового персоналу.

Слово *інтелектуалізація* часто трактується як насичення знаннями. Переважання інтелектуальної діяльності, на думку вчених, змінить саму сутність людини і створить новий тип людей: *Homo sapiens* з людини розумної поступово перетвориться на *Homo intelligens* – людину обізнану [1:482; 2:317], інакше кажучи, людину інтелектуальну – розумного працівника з високорозвиненим інтелектом і аналітичним мисленням. [3]

Високо ефективний в інформаційно-аналітичній діяльності, такий працівник, як правило, вміє раціонально та швидко мислити, проникаючи в сутність речей, а за необхідності також здатен глибоко міркувати й обґрунтовувати свої дії. Його професійні якості поряд із гострим розумом і інтелектом включають також здорові глузд і мислення, які разом забезпечують корисну основу як для швидкого та своєчасного реагування, так і для прийняття складних і зважених рішень. Такі професійні якості, підкріплені вміннями та навичками командної роботи та англійського спілкування, на сьогодні є практично безцінними. Фахівці саме такого рівня вкрай потрібні сучасній морській промисловості.

Сьогодні, на думку дослідників, морські інженери зі здібностями до аналітичної обробки англійської технічної інформації, оснащені міждисциплінарними технологіями, стають надзвичайно затребуваними через їхню здатність виходити за рамки спеціалізованої підготовки та вирішувати нові завдання. [4] У міжнародному екіпажі серед перерахованих якостей моряка також особливого значення набуває вміння успішно спілкуватися під час групових дискусій і вчасно реагувати на виклики, що виникають.

Водночас експерти з морської освіти та підготовки підкреслюють недостатню увагу до навичок прийняття рішень за невизначених умов. Диференційоване викладання різних дисциплін, що практикується в сучасній освіті, майже не має проєкцій на реальну професійну діяльність, яка зазвичай характеризується чітко вираженою міждисциплінарністю.

Отже, отримуючи розрізнені знання, молоді спеціалісти можуть почуватися абсолютно безпорадними, опиняючись в ситуаціях, коли факти не відповідають тим знанням, якими вони володіють. Як наслідок, немає належної відповіді на зовнішній виклик через відсутність досвіду реагування на нього. Якщо додати ще один важливий фактор – фактор невпевненого спілкування англійською мовою, який виявляється цілком вірогідним і природним у будь-якій надзвичайній ситуації, а також за обставин з певним ступенем невизначеності чи недостатнього знання, то ситуація, швидше за все, заходить у безвихідь.

Крім того, спостереження за мовленнєвою поведінкою студентів, за даними психологів, доводять тісний взаємозв'язок між мисленням і мовленням. Мовленнєва поведінка як показник розумової діяльності та її безпосередній вербальний прояв виступає цінним матеріалом для розпізнавання метакогнітивних здібностей. На думку дослідників, критеріями оцінки метамислення можуть слугувати такі мовленнєві дії студентів, як вміння розробити план і стратегію дій; визначити проблему, сформулювати цілі та завдання; окреслити контекст роботи, тобто фактори, що впливають на її характер); дотримуватися плану; координувати діяльність з результатами та вимогами; усвідомлювати та вербалізувати (словесно описувати) безвихідні становища, невизначені умови чи безнадійні ситуації; вимірювати успіх стратегії та змінювати її у разі невдачі. Доведено, що вміння виконувати ці дії підтверджують здатність свідомо регулювати власну розумову діяльність.

Досягти інтелектуалізації навчального процесу з англійської мови можна за допомогою різноманітних практичних завдань, що дозволяють студентам освоювати інтелектуальні операції послідовно в процесі роботи з інформацією.

Такі завдання мають не лише сприяти оволодінню англійською мовою за професійним спрямуванням, але й засвоєнню певних професійних знань, розвитку здатності до критичного мислення з метою вирішувати проблеми, приймати виклики й ухвалювати рішення тощо. Серед практичних способів, які за умов їх використання на заняттях з англійської мови, можуть істотно сприяти інтелектуалізації навчальної діяльності студентів й, відповідно, зростанню рівня їх розумового розвитку, науковцями, методистами та викладачами-практиками виділяються такі, як:

– *групові дискусії*, або обговорення питання в невеликих групах з метою пошуків варіантів рішень або обміну ідеями. Акцент робиться на спільному вирішенні проблем, тобто командній роботі та взаємодії. Дискусії можуть проводитися у різних формах. Зокрема, практикуються обговорення фактів або подій із повсякденного життя; обговорення точок зору задля перевірки вміння висловлювати свою думку; обговорення певної теми з критичним аналізом і моделюванням реальних ситуацій; абстрактні дискусії з акцентом на нематеріальні теми та інноваційне мислення і креативність.

– *дебати*, тобто офіційне обговорення предмету, де студенти мають різні погляди на повсякденні справи, етичні питання чи професійні теми. Дебати заохочують студентів використовувати докази та логіку для підтримки своїх аргументів щодо суперечливих точок зору.

– *кейс-стаді*, або детальний розгляд події з реального життя, пов'язаної з виучуваною темою, щоб відповісти на запитання чому та як, і в такий спосіб залучити студентів до проведення власного самостійного дослідження. Як інструмент для аналізу та обговорення він використовує кілька методів обробки даних: відстеження, аналіз, запис, моделювання, інтерпретація, узагальнення та звітування про результати.

– *стратегія вирішення проблем*, або навчання через вирішення проблем – діяльність, яка є продуктивною як для вивчення мови, так і для інтелектуального розвитку, оскільки включає розшифровку значень слів і контекстних підказок, розв'язання двозначностей або виконання інших лінгвістичних завдань, а також критичне мислення для визначення проблем, знаходження можливих рішень, їх оцінки та вибору, а також аргументованої реалізації.

– метод проектів – метод навчання, за якого студенти вдосконалюють свою англійську комунікативну компетентність, а також набувають інших знань, умінь і навичок, досліджуючи актуальні професійні питання. Завдяки проблемно-орієнтованому методу студенти навчаються ефективно здійснювати групове дослідження, розвивають аналітичні здібності. Через мозковий штурм навчаються генеруванню

творчих ідей та альтернативних рішень, аргументуванню очікуваних переваг, створенню дорожньої карти та своєчасній зміні стратегії (її переплануванні, переформатуванні тощо) у разі сумнівів, і, що також важливо, встановленню міждисциплінарних зв'язків шляхом інтеграції ідей з іншими дисциплінами.

– *техніки творчого письма* – завдання, що стимулюють образне мислення та оригінальні ідеї. Завдання, де творчість і уява заохочуються більше, ніж надання фактів та інформації. Окрім удосконалення комунікативної компетентності в англійському письмовому мовленні, це розвиває логічне мислення, забезпечує переконливість в аргументуванні, а також сприяє послідовності міркувань. Це гарна альтернатива для тих, кому набагато легше викладати свої ідеї у письмовому вигляді.

– *критичне читання*, що передбачає ретельне вивчення наведених тверджень і аргументів, а не беззаперечне прийняття наданого тексту. Студентів заохочують до критичного сприйняття прочитаного, а також до висловлювання будь-яких негативних або несхвальних зауважень, які вони можуть мати. Англійський аналіз сприяє суттєвому просуванню як у мовленнєвому, так й інтелектуальному розвитку особистості майбутнього фахівця.

– *творче читання*, котре наголошує на активній участі в інтерпретації будь-якого професійного тексту (статей, доповідей, есе, посібників, наукових робіт тощо), а не на пасивному поглинанні його змісту. Залучення до професійного матеріалу на глибокому рівні, дослідження проблемних питань через уяву та критичне мислення має вирішальне значення для розвитку вміння приймати рішення та розв'язувати проблеми. Безсторонній майбутній фахівець здатен долати когнітивні упередження, звертаючи увагу лише на факти, що підтверджують припущення, та ігноруючи те, що їх спростовує. Він може ефективно оцінювати інформацію та приймати зважені рішення.

Представлені навчальні стратегії спрямовані не лише на вдосконалення англійської комунікативної компетентності, але й на розвиток критичного мислення, сприяючи творчому та глибокому розумінню засвоєваних знань. Вони не лише заохочують до серйозного англійського спілкування з професійних питань, але й суттєво стимулюють інтелектуальну активність студентів стосовно обробки актуальної інформації в процесі прийняття рішень.

Література:

1. Masuda Y. Hypothesis on the genesis of homo intelligens / Y. Masuda. *Futures. Guilford*. 1985. Vol. 17, № 5. P. 479–494.

2. Богданова Н. Г. Проблема самореалізації людини у сучасному інформаційному суспільстві. *Гілея: науковий вісник*. 2017. Вип. 126. С. 316–319. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2017_126_78

3. Великий тлумачний словник сучасної мови. Режим доступу: <https://slovnyk.me/dict/vts>

4. Shuyan L., Xiaoguang Z., Min Z. Development Strategy of Intelligent Ship Engineering Technology. Режим доступу: <https://www.engineering.org.cn/en/article/27294/detail>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В МЕДИЧНИХ ВИШАХ

Орел-Халік Ю. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

м. Запоріжжя, Україна

У сучасному світі цифрові технології проникають у всі сфери життя, включаючи освіту. Однією з галузей, яка активно використовує ці технології, є вища медична освіта. Впровадження цифрових засобів у навчальний процес з іноземної мови в медичних вишах відкриває широкі можливості для покращення якості навчання та підготовки майбутніх медичних працівників.

Сьогодні, коли медична наука та практика міжнародні, вміння ефективно спілкуватися іноземною мовою стає важливим елементом успішної медичної практики. Викладання іноземної мови в медичних вишах повинно враховувати специфіку медичної професії та потреби студентів.

Зараз існує широкий вибір цифрових засобів для вивчення іноземної мови, включаючи мобільні додатки, онлайн-платформи, інтерактивні курси та відеоуроки. Важливо вибрати ті засоби, які найбільше відповідають потребам медичних студентів та сприяють їхньому успіху в майбутній медичній практиці. Цифрові технології дають можливість покращити якість навчання, забезпечити доступ до додаткових ресурсів та забезпечити індивідуальний підхід до кожного студента [1]. Вони також можуть сприяти розвитку мовної компетентності та мотивації до вивчення іноземної мови серед медичних студентів.